

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Rozhlasová budova v Košiciach slúži 90 rokov pôvodnému účelu, čo je v našich podmienkach zaujímavý unikát

▪ KOŠICE 30. OKTÓBRA 2020

Presne pred 90 rokmi – koncom októbra 1930 – bola odovzdaná do užívania časť komplexu budov Riaditeľstva pôšt a telegrafov v Košiciach. Jeho súčasťou bola aj druhá účelová rozhlasová budova v bývalom Československu (prvenstvo patrilo bratislavskej budove bývalého rozhlasu na Jakubovom námestí). Košické rozhlasové štúdio sídli v budove na Moyzesovej ulici č. 7 odvtedy nepretržite až doteraz.

„Budova je národnou kultúrnou pamiatkou a od svojho vzniku – teda už celých 90 rokov –, slúži svojmu pôvodnému účelu, čo je v našich podmienkach zaujímavý unikát. Svedčí to o skvelej práci projektanta aj stavebníkov tejto pozoruhodnej stavby,“ hovorí Marián Gladiš z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktorý sa venuje dejinám žurnalistiky.

Moderný funkcionalistický komplex v roku 1927 naprojektoval významný pražský architekt Bohumír Kozák a jeho výstavbu od roku 1928 realizovala stavebná spoločnosť Bedřicha Korába a Jaroslava Železného.

„Začiatkom novembra 1930 sa košická odbočka Radiojournalu presťahovala z provizórnych a už nevyhovujúcich priestorov malej prízemnej budovy na Poštovej 12 do novopostavenej účelovej budovy rozhlasu na neďalekej Moyzesovej 7 – v tom čase Rákociho okružnej. Košický rozhlas tak získal reprezentatívne sídlo s priestorovým, ale aj technickým zázemím na úrovni najmodernejších európskych rozhlasových štúdií,“ približuje M. Gladiš s tým, že do prevádzky bola nová budova rozhlasu uvedená 12. novembra 1930.

Z dobovej tlače sa však môžeme dozvedieť, že v čase uvedenia do činnosti ešte nebola úplne dokončená.

„Áno, napríklad vtedajší denník Slovenský východ informoval, že definitívne budú všetky práce skončené asi až o mesiac. To však vôbec nebránilo tomu, aby mohla košická rozhlasová pobočka spustiť prevádzku už z tejto novej, na tú dobu hypermodernej budovy,“ spresňuje M. Gladiš.

O reprezentatívnosti a nadštandardnom vybavení objektu, ktorý súčasníci nazývali rozhlasovým palácom, svedčí nielen na ten čas najmodernejšie vybavenie a zariadenie, ale aj technické riešenie objektu.

„V celej budove bolo zavedené ústredné kúrenie a strojové vetranie, čo v tom čase rozhodne nebola samozrejmosť. Fungovalo tak, že pod povaly technika vháňala horúci vzduch, ktorý zároveň miestnosti vykuroval, a pri podlahách sa vydýchaný vzduch elektricky odsával.“

Poznávacím znakom objektu sa stalo najmä veľké štúdio (sála pôvodne určená na vysielanie orchestrálnej a zborovej hudby), a to vďaka 33 malým okienkam umiestneným v troch radoch na južnej stene budovy. Pôvodne bolo ďalších 21 rovnakých okienok umiestnených aj na východnej strane budovy, tie sú však prekryté stavebnou prístavbou z neskoršieho obdobia.

„Do veľkého štúdia na prízemí novostavby sa nastahoval Košický rozhlasový orchester, ktorý vznikol v roku 1929 ako *Orchester Radiojournalu*,“ dodáva M. Gladiš.

Redakcie a technické pracoviská obsadili zvyšné priestory tohto „veľkého a skutočne nákladne zariadeného technického diela“, ako novú budovu rozhlasu opisovala dobová tlač: „Nebolo šetrené ničím, ani mäkkými kobercami, po ktorých nepočuť kroky, ani ťažkými záclonami a ani druhým zariadením.“

Československo bolo jednou z prvých krajín sveta s pravidelným rozhlasovým vysielaním – mimochodom, vtedy sa na označenie rozhlasového vysielania používali výrazy „rádiotelefónia“ či „rádiofónia“ alebo anglický výraz „broadcasting“. Rozhlasová stanica v pražských Kbeloch začala vysielat' 18. mája 1923 (len pol roka po britskej BBC) a krátko nato (7. júna 1923) bola založená rozhlasová spoločnosť *Radiojournal, československé zpravodajství radiotelefonické, s. r. o.*, ktorá získala monopolné právo na rozhlasové vysielanie v Československu. Prvú odbočku na Slovensku zriadila v Bratislave (začala vysielat' 3. augusta 1926, pravidelne od 3. októbra 1926) a o pol roka k nej pribudla košická odbočka, ktorá začala vysielat' 17. apríla 1927.

Rozhlasová budova v Košiciach (Zdroj: Marián Gladiš, FF UPJŠ)

■ SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Archív tlačových správ Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach:
<https://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/info-pre-verejnost-a-media/spm/>